

**Quick Scan naar opleidingen
passend binnen de
'Regeling studiekosten leraren'**

Kees Meijer
Tessa Petrusa

Mei 2008

Inhoudsopgave

1	Quick Scan: taakstelling, uitvoering en leeswijzer	1
1.1	Taakstelling	1
1.2	Uitvoering	1
1.3	Leeswijzer	2
2	De opleidingenaanbieders	3
2.1	Opstellen van de lijst van aanbieders	3
2.2	De lijst van aanbieders	4
3	Het opleidingenaanbod	5
3.1	Een eerste analyse van het opleidingenaanbod	5
3.2	Inkorten en uitwerken van de kenmerkenlijst	6
3.3	Uitbouw van de lijst van opleidingen	7
4	Beschouwingen en aanbevelingen	9
4.1	Inleiding	9
4.2	Taak 1: het opstellen van een lijst van opleidingen	9
4.2.1	Het maken van een onderscheid binnen het scholingsaanbod	9
4.2.2	Het aanbod aan specialiserende opleidingen	10
4.3	Taak 2: naar een minimumset van criteria en normen	11
4.3.1	Omschrijving van 'substantiële opleiding'	11
4.3.2	Omschrijving van een 'opleiding van voldoende kwaliteit'	13
4.4	Taak 3: naar een actuele en overzichtelijke lijst van opleidingen	14
4.4.1	Het actueel houden van de lijst van specialiserende opleidingen	14
4.4.2	Ook aandacht voor de vraagkant op de scholingsmarkt	15
4.5	Ten slotte	15
	Bijlage A - Aanbieders van specialiserende opleidingen aan leraren	17
	Bijlage B – QuickScan: Opleidingenaanbod en Kwalificatie – van kenmerken naar criteria	21
	Bijlage C – Lijst van specialiserende opleidingen	33

1 Quick Scan: taakstelling, uitvoering en leeswijzer

1.1 Taakstelling

In zijn beleidsreactie van december 2007 heeft het kabinet het advies, opgenomen in rapport *'LeerKracht van Nederland'* van de Commissie Leraren onder voorzitterschap van dr Rinooy Kan, om een 'Regeling studiekosten leraren' in het leven te roepen overgenomen. Deze regeling is een van de wegen waarlangs ernaar gestreefd wordt het beroep van leraar, met name in kwalitatief opzicht, sterker te maken.

Doel van de in te stellen Regeling is het bijdragen aan een betere kwaliteit van het onderwijs door het aantrekkelijker maken van het beroep van leraar. Dit wordt onder andere nagestreefd door te bevorderen dat leraren zelf hun professionele ontwikkeling vorm gaan geven. Een leraar wordt de mogelijkheid geboden een aanvraag in te dienen voor een bijdrage in de kosten gemoeid enerzijds met de opleiding die hij wil volgen en anderzijds met een aantal uren studieverlof per week. Bij een te subsidiëren opleiding dient het te gaan om opscholing, verbreding of specialisatie. Bij- en nascholing en scholing gericht op het bevoegd maken van een leraar vallen buiten het bereik van de Regeling.

In het kader van het opzetten van de Regeling heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt Nijmegen (KBA) gevraagd een Quick Scan uit te voeren naar 'opleidingsaanbod en kwalificatie voor de onderwijssectoren po, vo, bve en hbo'.

De Quick Scan dient te resulteren in:

- een lijst met het aanbod aan *substantiële opleidingen* die aan te merken zijn als opscholing, verbreding en/of specialisatie en niet behoren tot het na- of bijscholingsaanbod;
- een minimum set aan *operationele criteria en daarbij behorende normen*, toepasbaar bij het maken van een onderscheid tussen op opscholing, verbreding en specialisatie gerichte opleidingen en op na- of bijscholing gerichte opleidingen;
- aanbevelingen voor opzet en structuur van de Regeling, waaronder suggesties voor het *overzichtelijk en toegankelijk presenteren van het subsidiabele opleidingsaanbod*.

1.2 Uitvoering

De voornaamste werkzaamheden van de Quick Scan zijn uitgevoerd in de periode 15 maart – 15 april 2008. In de daaropvolgende weken, tot midden mei, zijn afrondende activiteiten uitgevoerd. Eén daarvan betreft het presenteren op 22 april 2008 van de voornaamste uitkomsten van de Quick Scan tijdens een overleg tussen het ministerie van OCW en een delegatie van de sociale partners in het onderwijsveld.

Tijdens de uitvoering van de Quick Scan is er regelmatig overleg geweest met OCW. Het ging hierbij onder andere om de omschrijving van de begrippen, het bepalen welke kenmerken als

criteria gebruikt kunnen respectievelijk zullen worden en welke normen gehanteerd kunnen dan wel zullen worden.

1.3 Leeswijzer

De opbouw van dit rapport volgt in grote lijnen het proces van het tot stand komen van in de taakstelling aangegeven producten.

In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe de lijst van aanbieders van opleidingen aan leraren tot stand gekomen is. Deze lijst is als bijlage A opgenomen.

In hoofdstuk 3 staat de lijst van specialiserende en subsidiabele opleidingen centraal. Het proces waarlangs deze lijst tot stand gekomen is, wordt beschreven. De lijst zelf is als bijlage C opgenomen.

In hoofdstuk 4 wordt aangegeven hoe, in overleg met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de criteria voor het al dan niet opnemen van aanbieders en opleidingen in de respectievelijke lijsten zijn bepaald. Bij dit proces heeft de, als bijlage B opgenomen, interim notitie, die begin april 2008 met het Departement is besproken, een belangrijke rol gespeeld. In dit slothoofdstuk wordt het verloop van de Quick Scan in beschouwing genomen en enkele aanbevelingen gedaan.

2 De opleidingenaanbieders

2.1 Opstellen van de lijst van aanbieders

De eerste taak binnen de Quick Scan is het opstellen van een lijst van aanbieders van scholing aan leraren. Dit omdat al snel blijkt dat een dergelijke lijst niet voorhanden is. Een eerste analyse van catalogi en het aanbod op Internet – op basis van zoektermen als scholing, cursus, docent, primair onderwijs, etc. – laat een breed scala aan aanbieders van scholing zien. Het gaat, zo is een eerste schatting, zeker om enkele honderden instellingen en organisaties.

Om binnen de groep aanbieders een eerste ordening aan te brengen wordt al in een vroegtijdig stadium besloten om alleen die aanbieders in de lijst op te nemen die een of meer opleidingen in het aanbod hebben waarbij *leraren specifiek als doelgroep genoemd worden*. Dit besluit wordt om twee redenen genomen. Allereerst omdat door deze inperking een link wordt gelegd met het doel van de op te stellen regeling: het verhogen, verbreden dan wel specialiseren van het competentieprofiel van leraren. De nadruk komt te liggen op dat deel van de aanbieders die zich – minimaal voor een deel van hun aanbod - specifiek op leraren richten. Cursussen die in bredere zin mogelijk ook voor leraren relevant zouden kunnen zijn (bijvoorbeeld over management in het algemeen) maar niet op hun werkterrein zijn afgestemd (bijvoorbeeld managementvaardigheden voor leraren) noch specifiek voor leraren bestemd zijn kunnen door dit besluit buiten beschouwing worden gelaten. De tweede reden is dat met de door dit besluit gerealiseerde inperking, de beschrijvingstaak van het aanbod binnen de korte daarvoor beschikbare tijd uitvoerbaar(der) wordt.

Vervolgens wordt binnen twee domeinen gericht gezocht naar namen van aanbieders. Het eerste betreft de aanbieders in het *'publieke' domein*. Het gaat hierbij om universiteiten, hogescholen, pedagogische centra en hun onderlinge samenwerkingsverbanden. Bekend is dat zij, in aanvulling op hun opleidingen om een eerste bevoegdheid als docent te behalen, een aanbod aan aanvullende scholing hebben. De ledenlijst van de Vereniging van Universiteiten (VSNU) is het uitgangspunt voor de lijst van universiteiten geweest, die van de HBO-raad voor de hogescholen. Informatie over hun onderlinge samenwerkingsverbanden is met name van het Internet gehaald.

Het tweede domein betreft het *private domein van scholingsaanbieders*. Zo relatief eenvoudig het is de 'publieke' domeinlijst op te stellen, zo uitdagend blijkt de taak voor het tweede gebied. Het opsporen van de namen van particuliere aanbieders blijkt een interactief proces bestaande uit zoeken naar catalogi, contacten met scholen waarbij nagegaan wordt welke brochures daar aanwezig, zoeken op Internet (onder andere bij accrediterende organisaties) en telefoontjes en email naar mogelijke aanbieders. De ene bron verwijst vaak weer naar een andere.

2.2 De lijst van aanbieders

Uiteindelijk ontstaat er een lijst met 103 namen van opleidingsaanbieders (zie tabel 2.1). Hier van zijn er 58 met hun cursusaanbod in de opleidingslijst opgenomen. In bijlage A is een overzicht opgenomen van de aanbieders die wel respectievelijk niet met opleidingen in de lijst staan.

Er zijn twee redenen waarom organisaties niet in de lijst van 58 staan. De eerste reden is dat er aanbieders zijn die uitsluitend bachelor- en masteropleidingen aanbieden. Met dergelijke opleidingen kan een leraar zich opscholen (van tweede- naar eerstegraads) of verbreden (een bevoegdheid in een ander vak behalen). Met ministerie van OCW heeft aangegeven dat dergelijke opleiding per definitie subsidiabel zijn. Het is daarom niet nodig om deze aanbieders (resp. hun opleidingen) in de lijst op te nemen.

Tabel 2.1 - Aantallen opleidingsaanbieders

	Aanbieder met opleidingen in lijst	Aanbieder niet in lijst opgenomen
<i>Publieke domein</i>		
Universiteit	9	7
-Instituten	2	-
HBO	22	35
-Instituten	1	-
Pedagogische centra	3	0
<i>Private domein</i>		
Aanbieders	21	3
Totaal	58	45

- = aantal ontbrekende aanbieders onbekend

De tweede reden is het ontbreken van informatie. Het valt niet uit te sluiten dat er onder de 45 aanbieders die nu niet met opleidingen in de lijst staan, er organisaties zijn die cursussen aanbieden die in principe voor subsidiëring in aanmerking kunnen komen. Echter deze cursussen zijn noch op Internet, noch op basis van het minimaal tweemaal per email benaderen van de betreffende aanbieders getraceerd. Gezien het uitgebreide zoekproces op Internet en bij scholen mag aangenomen worden dat de lijst van aanbieders in redelijke mate dekkend is.

3 Het opleidingsaanbod

3.1 Een eerste analyse van het opleidingsaanbod

Parallel lopend aan het in kaart brengen van de aanbieders wordt begonnen met het beschrijven van die opleidingen die men specifiek aan leraren aanbiedt. Doel ervan is het opsporen van de kenmerken op grond waarvan een opleiding getypeerd kan worden als gericht op opscholing, verbreding en specialisatie respectievelijk op na- en bijscholing. Het belang van het kunnen maken van een onderscheid tussen de type opleidingen hangt samen met de onderdelen 1 en 2 van de taakstelling, zoals omschreven in paragraaf 1.1.

In algemene zin kunnen de redenen waarom een leraar een opleiding volgt als volgt omschreven worden:

- Bij *opscholing* gaat het om het verkrijgen van een hogere kwalificatie dan degene waarover een leraar al beschikt. Bijvoorbeeld om het behalen van een eerstegraads bevoegdheid in een vak waarvoor men al een tweedegraads bevoegdheid heeft.
- Bij *verbreding* gaat het om het behalen van een andere kwalificatie dan waarover de leraar al beschikt. Bijvoorbeeld om een bevoegdheid in een ander vak dan het vak waarin men al bevoegd is.
- Bij *specialisatie* gaat het om het verwerven van extra competenties waardoor een leraar zijn professie in brede zin beter kan uitoefenen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan over het gebruik van ICT, het herkennen en omgaan met dyslectie of het herkennen van hoogbegaafde leerlingen.
- Bij *bij- en nascholing* gaat het om het op peil houden van de vakbekwaamheid van een leraar.

In samenhang met deze omschrijvingen wordt een lijst met 10 kenmerken opgesteld die toepasbaar zouden kunnen zijn bij het typeren en indelen van het opleidingsaanbod (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 – Eerste lijst van kenmerken waarop het scholingsaanbod beschreven is

naam aanbieder	
naam opleiding	
1. - type opleiding	> wat is het hoofdoel van de opleiding?
2. - sector	> bedoeld voor welk(e) onderwijsniveau(s)?
3. - doelgroep	> voor welke doelgroep(en) van leraren?
4. - team / individueel	> is de opleiding bestemd voor individuele deelnemers of team?
5. - certificering	> welke erkenning ontvangt de deelnemer?
6. - doorlooptijd	> hoeveel maanden / jaren duurt de opleiding?
7. - nominale studieduur	> wat is de nominale duur in jaren?
8. - studiebelasting	> wat is het aantal uren dat de opleiding op jaarbasis vergt?
9. - contacttijd	> wat is het aantal uren dat deelnemer en docent contact hebben?
10. - kosten opleiding	> wat zijn de kosten op jaarbasis(excl. studiemateriaal en reiskosten)?

Op basis van deze lijst wordt in de periode 17 – 28 maart 2008 een typering gemaakt van 312 opleidingen van 14 aanbieders. De opleiders worden gekozen uit de verschillende groepen aanbieders, zoals beschreven in het voorgaande hoofdstuk (zie tabel 2.1).

De resultaten van deze eerste analyse worden samengevat in de notitie “*Quick Scan Opleidingenaanbod en Kwalificatie – van kenmerken naar criteria*” (zie bijlage B). In de notitie wordt de toepasbaarheid van elk kenmerk bij het maken van een onderscheid tussen opscholing, verbreding, specialisatie en bij- en nascholing geanalyseerd. Daarnaast worden er een aantal meer algemene aanbevelingen gedaan. Een daarvan is het niet langer met naam en toenaam opnemen van alle bachelor- en masteropleidingen in de lijst. In plaats daarvan wordt voorgesteld om een algemene opmerking in de lijst en/of de Regeling te maken dat alle bachelor- en masteropleidingen voor subsidiëring in aanmerking komen.

3.2 Inkorten en uitwerken van de kenmerkenlijst

De notitie wordt op 2 april 2008 met vertegenwoordigers van ministerie van OCW diepgaand besproken. Zowel de algemene opzet van de Regeling als de toepasbaarheid van de kenmerken bij het bepalen van het subsidiabel zijn van opleidingen komen daarbij aan de orde,

Het overleg, en het daarop volgende mailverkeer, resulteert in een aantal belangrijke beslissingen omtrent de lijst van opleidingen en de te hanteren kenmerken / criteria voor het subsidiabel zijn van opleidingen.

Besluit I) De lijst betreft alleen specialiserende opleidingen

Overeengekomen wordt dat in de lijst alleen opgenomen worden:

- *specialiserende opleidingen*, dat wil zeggen opleidingen die het pedagogische-didactisch competentiepatroon van de leraar uitbreiden waardoor hij zijn beroep beter kan uitoefenen. Niet langer worden bachelor- en masteropleidingen in de lijst opgenomen, omdat deze per definitie subsidiabel zijn.
- *management opleidingen bestemd voor leraren*. Binnen de specialiserende opleidingen komen ook managementopleidingen voor, bijvoorbeeld voor leraren die teamleider of coördinator willen worden. Afgesproken wordt dat deze opleidingen ook voor subsidiëring in aanmerking komen. Echter, voortgezette managementopleidingen voor schoolmanagers komen niet in aanmerking. Voor deze opleidingen geldt dat de afstand tussen het Regelingdoel ‘effectiever handelen in de onderwijsleersituatie’ en het doel van een dergelijke opleiding te groot is.
- *opleiding bestemd voor individuele deelnemers*. Een aantal opleidingen zijn specifiek bedoeld om door een team gevolgd te worden. De regeling is bedoeld om individuele leraren te stimuleren aan scholing deel te nemen. Het individuele initiatief – waar mogelijk passend binnen het POP van de leraar – staat centraal.

Besluit II) Het gaat om een limitatieve lijst van specialiserende opleidingen

In samenhang wordt hiermee tevens door het ministerie van OCW besloten dat het – in ieder geval voor het subsidiejaar 2008 – zal gaan om een limitatieve lijst. Dat wil zeggen dat naast

alle bachelor- en masteropleidingen uitsluitend in de lijst genoemde specialiserende opleidingen voor subsidiëring in aanmerking komen.

Besluit III) De lijst van beschrijvingskenmerken wordt ingekort

Besloten wordt de beschrijving van de nog in de lijst op te nemen specialiserende opleidingen te beperken tot de in tabel 3.2. genoemde kenmerken. Zie tabel 3.3. voor een omschrijving van de categorieën die bij de verschillende kenmerken gehanteerd zijn.

Bij het beschrijven is namelijk gebleken dat doorlooptijd, nominale studieduur en studiebelasting voor opleidingen die korter dan een jaar duren lastig eenduidige toepasbare kenmerken zijn. De contacttijd – dat wil zeggen de tijd dat cursusleiding en leraar elkaar treffen – blijkt in dit verband een veel beter hanteerbare maat te zijn. Van kortere cursussen is vaak de contacttijd bekend; van langere cursussen de studiebelastinguren of ECs (waarbij 1 European Credit voor 28 studiebelastinguren staat). Afgesproken wordt dat bij het omrekenen van contacttijd naar studiebelasting een factor 5 gehanteerd zal worden. Met andere woorden: bij 1 uur contacttijd behoren 4 uren voorbereiding en verwerking door de leraar. `

Tabel 3.2 – Tweede lijst van kenmerken waarop het scholingsaanbod beschreven is

naam aanbieder	
naam opleiding	
1. - type opleiding	> wat is het hoofddoel van de opleiding?
2. - sector	> bedoeld voor welk(e) onderwijsniveau(s)?
3. - doelgroep	> voor welke doelgroep(en) van leraren?
4. - certificering	> welke erkenning ontvangt de deelnemer?
5. - contacttijd	> wat is het aantal uren dat deelnemer en docent contact hebben?
6. - kosten opleiding	> wat zijn de kosten op jaarbasis (excl. studiemateriaal en reiskosten)?

3.3 Uitbouw van de lijst van opleidingen

Op basis van de aangepaste kenmerken lijst zijn vervolgens de opleidingen van de 58 aanbieders opgenomen in de aanbiederslijst beschreven (zie tabel 2.1) In de uiteindelijke lijst (afgesloten per 29 maart 2008) zijn in totaal 1205 specialiserende opleidingen opgenomen. Deze lijst is bijlage C opgenomen.

In deze lijst staan de opleidingen die voldoen aan de basisvoorwaarde om er in opgenomen te kunnen worden: individuele leraren zijn de doelgroep. Elke opleiding is aan de hand van de in tabel 3.2 genoemde kenmerken beschreven. Door per kenmerk of criterium een norm aan te leggen (voorbeeld kosten of duur) kunnen er deellijsten samengesteld worden.

Tabel 3.3 – De per kenmerk gehanteerde beschrijvingscategorieën

Aanbieder	Naam aanbieder overnemen
Opleiding	Naam uit catalogus / van website overnemen
Type	
1 = vakopleiding	Opleiding die gevolgd wordt om een graad te behalen <i>Toelichting</i> Het gaat hier om <u>masteropleidingen</u> (d.w.z. de opscholing van bachelor naar master; van tweedegraads naar eerstegraads bevoegdheid) en bacheloropleidingen in het kader van verbreding.
2 = vakdidactiek	Opleiding gericht op de inhoud van een <u>specifiek vak / discipline</u> , zoals Nederlands, muziek, geschiedenis, etc.
3 = algemene didactiek	Opleiding die gevolgd wordt om <u>didactische vaardigheden</u> te verwerven <i>Toelichting</i> Po: taalcoördinator, gebruik van ICT Mbo: competentiegericht onderwijs, gebruik van ICT Alg: Onderwijsontwikkeling
4 = zorg / specialisme	Opleiding waardoor de leerkracht met bepaalde doelgroepen / uitdaging leert omgaan <i>Toelichting</i> po: Remedial teaching, dyslectie, dyscalculatie, faalangst Vo: Voorkomen voortijdig uitval, hoogbegaafdheid
5 = coaching leerkrachten	Opleiding waarbij leerkrachten leren elkaar te begeleiden / coachen
6 = management / coördinatie	Opleiding om coördinerende / leidinggevende taken te kunnen uitvoeren <i>Toelichting</i> Onder-, bovenbouw coördinator / HRD / organisatorische aspecten van de school
Sector	
1 = po	primair onderwijs / basisonderwijs
2 = vo	voortgezet onderwijs > vmbo (mavo), havo, vwo
3 = mbo / bve	middelbaar beroepsonderwijs, volwassenen educatie
4 = hbo	hoger beroepsonderwijs
5 – 11	Combinaties van voorgaande categorieën
Doelgroep	
1 = leerkracht po	leerkracht primair onderwijs in het algemeen
2 = vakleerkracht po	leerkracht die gespecialiseerd is in een specifiek vak
3 = vakleerkracht overig	leerkrachten binnen vo, bve, hbo (geven een specifiek vak)
4 = interne begeleiders	leerkrachten die anderen (vak)docenten ondersteunen
5 = remedial teachers	
9 = Management	leidinggevend in de schoolorganisatie
6-8, 10 =	combinaties van voorgaande categorieën
Duur	Duur in uren contacttijd tussen leerkracht en cursusleiding op jaarbasis (jaar = 40 weken). Bij duur-verschillen tussen jaren is de langste duur genomen
Certificaat	
1 = certificaat A	In het algemeen is aangegeven dat men na het volgen van een opleiding een certificaat ontvangt
2 = certificaat B	Bij afzonderlijke opleidingen wordt vermeld dat men een certificaat ontvangt
3 = diploma A	In het algemeen aangegeven dat men na het volgen van een opleiding een diploma ontvangt
4 = diploma B	Bij afzonderlijke opleidingen genoemd dat men een diploma ontvangt
5 = bewijs deelname	
Kosten	Kosten – op jaarbasis - van de opleiding. <u>Alleen</u> de opleidingskosten en - voor zover vermeld – les- en collegegeld. <u>Niet</u> de materiaal- / boekenkosten. Zijn de kosten op jaarbasis verschillend, dan is het hoogste bedrag genomen.

4 Beschouwingen en aanbevelingen

4.1 Inleiding

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 zijn de producten die de Quick Scan dient op te leveren:

- 1 een lijst met het aanbod aan *substantiële opleidingen* die aan te merken zijn als opscholing, verbreding en/of specialisatie en niet behoren tot het na- of bijscholingsaanbod;
- 2 een minimum set aan *operationele criteria en daarbij behorende normen*, toepasbaar bij het maken van een onderscheid tussen op opscholing, verbreding en specialisatie gerichte opleidingen en op na- of bijscholing gerichte opleidingen;
- 3 aanbevelingen voor opzet en structuur van de Regeling, waaronder suggesties voor het *overzichtelijk en toegankelijk presenteren van het subsidiabele opleidingsaanbod*.

In dit slothoofdstuk wordt bij onderdelen van elk van deze taakstellingen kanttekeningen geplaatst en aanbevelingen gedaan.

4.2 Taak 1: het opstellen van een lijst van opleidingen

4.2.1 Het maken van een onderscheid binnen het scholingsaanbod

Beschouwing – onderscheid tussen typen scholingsaanbod

Opleidingen aan leraren kunnen gericht zijn op zowel opscholing, verbreding en specialisatie als op na- en bijscholing. Op basis van de beslissingen die tijdens de uitvoering van de Quick Scan, in overleg met het ministerie van OCW genomen zijn, blijkt het, in het algemeen gesproken, goed mogelijk om een onderscheid te maken tussen de verschillende groepen opleidingen.

In paragraaf 3.1 worden de volgende omschrijvingen gegeven:

- Bij *opscholing* gaat het om het verkrijgen van een hogere kwalificatie dan degene waarover een leraar al beschikt. Bijvoorbeeld om het behalen van een eerstegraads bevoegdheid in een vak waarvoor men al een tweedegraads bevoegdheid heeft.
- Bij *verbreding* gaat het om het behalen van een andere kwalificatie waarover de leraar al beschikt. Bijvoorbeeld om een bevoegdheid in een ander vak dan hetgeen waarin men al bevoegd is.
- Bij *specialisatie* gaat het om het verwerven van extra competenties waardoor een leraar zijn professie in brede zin beter kan uitoefenen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan het gebruik maken van ICT, het herkennen en omgaan met dyslectie of het herkennen van hoogbegaafde leerlingen.
- Bij *bij- en nascholing* gaat het om het op peil houden van de vakbekwaamheid van een leraar.

Op basis van deze omschrijvingen blijkt het relatief eenvoudig aan te geven welke opleidingen tot de categorie *opscholing* en *verbreding* behoren. Het gaat om alle bachelor- en masteropleidingen die tot een hogere of andere kwalificatie leiden dan degene waarover de leraar al beschikt. *Specialisatie* is lastiger categorie. Niet om inhoudelijke redenen. De opleidingen beho-

rende tot 'vakdidactiek', 'algemene didactiek' en 'zorg / specialismen' zijn als specialiserend aan te merken (zie tabel 3.3). Wel omdat het antwoord op de vraag of een specifieke specialiserende opleiding al dan niet subsidiabel is afhangt van de door de aanvragende leraar gevolgde vakopleiding. Zo komt een cursus 'nieuwe wiskunde' voor een docent wiskunde, gezien het nascholende karakter van de opleiding voor deze docent, niet in aanmerking voor subsidie, terwijl diezelfde opleiding voor een docent natuurkunde wel voor ondersteuning in aanmerking komt. Het gaat om de docent natuurkunde om het verwerven van nieuwe competenties, niet om het actueel houden van bestaande kennis en kunde. Met deze interactie tussen inhoud van de opleiding en bevoegdheid van de leraar dient rekening gehouden te worden.

Beschouwing – de associate degree opleidingen

Naast de bachelor- en de masteropleiding worden de *associate degree opleidingen* geïntroduceerd. Het gaat hierbij om een 2-jarige variant binnen een HBO-bachelor opleiding¹. Deze nieuwe opleidingen kunnen relevant en interessant zijn voor leraren. Dit omdat ze ook in deeltijd worden aangeboden en, qua duur, niet al te lang zijn.

Aanbevelingen

1: Richt het aanvraagformulier zo in dat het mogelijk wordt om te zien in welke mate er een inhoudelijke overeenkomst is tussen de opleiding / bevoegdheid waarover de leraar beschikt en het type opleiding waarvoor subsidie gevraagd wordt. Op deze manier kan nagegaan worden of het om na- / bijscholing gaat of om een andere reden om de opleiding te volgen. Eventueel kunnen bij vo, bve en hbo striktere voorwaarde gesteld worden dan bij het primair onderwijs. Dit omdat binnen het p.o. een leerkracht een reeks vakken geeft, waardoor het aanbod aan mogelijk te volgen opleidingen (te) sterk ingeperkt wordt.

2: Gezien aard, duur en relevantie dienen ook associate degree opleidingen voor subsidiëring in aanmerking te komen.

4.2.2 Het aanbod aan specialiserende opleidingen

Beschouwing

De Quick Scan laat zien dat een groot aantal aanbieders een groot aantal specialiserende opleidingen aanbiedt. Met de inperking tot alleen opleidingen die leraren als doelgroep hebben, alleen opleiding die specialiserend zijn en, daarbinnen, alleen managementopleidingen voor leraren telt de uiteindelijke lijst 1205 opleiding aangeboden door 58 aanbieders.

Inhoudelijk ligt bij de specialiserende opleidingen de nadruk op vakdidactiek, algemene didactiek en opleidingen gericht op zorgcategorieën en specifieke onderwijsproblemen. Dat er nauwelijks vakopleidingen in de lijst voorkomen ligt voor de hand. Er zijn immers geen bachelor- of masteropleidingen opgenomen zijn. Er zijn, zo blijkt uit tabel 4.1, vooral specialistische opleidingen voor leraren in het primair onderwijs. Het aanbod neemt gestaag af wanneer gekeken wordt naar de reeks voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie en hoger beroepsonderwijs.

1 Voor een overzicht zie: <http://www.minocw.nl/documenten/FlyerAssociateDegree.pdf> .

Tabel 4.1 – Opleidingen naar onderwijssector (in % en totaal aantal)

Type opleiding	Totaal	Onderwijssector			
		P	VO	BVE	HBO
Vakdidactiek	22	17,9	20,4	16,6	17,2
Algemene didactiek	37	36,1	32,0	31,9	31,6
Zorg / Specialisme	28	31,6	28,7	33,7	31,6
Coaching leerkrachten	7	7,6	13,4	13,7	15,3
Management / Coördinatie	6	6,8	4,9	4,1	4,3
Totaal (= 100%)	100	100	100	100	100
Totaal (= aantal opleidingen)	1205	930	413	254	160

Opgemerkt moet worden dat er nogal wat opleidingen zijn die op meerdere opleidingssectoren gericht zijn. Dit blijkt onder andere uit het feit dat de optelsom van de opleidingen per sector (in totaal 1757) beduidend hoger ligt dan het aantal opleidingen (te weten 1205) genoemd in de totaalkolom van tabel 4.1.

Duidelijk is wel dat er – tenminste wanneer er geen aanvullende eisen wat betreft duur, type, etc. gesteld worden - voor leraren binnen alle onderwijssectoren een ruim aanbod aan specialiserende opleidingen is,

4.3 Taak 2: naar een minimumset van criteria en normen

4.3.1 Omschrijving van ‘substantiële opleiding’

Beschouwing – de contacttijd van een specialiserende opleiding als criterium

In de eerste taakstelling voor de Quick Scan is sprake van het “aanbod aan substantiële opleidingen” aan leraren. In de interim notitie wordt aanbevolen om niet de kosten van een opleiding maar de duur van de opleiding als criterium te hanteren. “Doel van de Regeling is immers om te komen tot een kwaliteitsverbetering in het onderwijs door het verhogen van de inzetbaarheid van leerkrachten. Een opleiding dient ... ‘substantieel’ te zijn wil deze impact kunnen hebben op de competenties van de leerkracht. De crux zit hem natuurlijk in het aangeven van wat ‘substantieel’ is” (zie bijlage B, paragraaf 3).

Tabel 4.2 geeft een overzicht van de duur van de specialiserende opleiding, uitgedrukt in uren contacttijd tussen de deelnemende leraar en de docent(en) die de opleiding verzorgt / verzorgen. Duidelijk is dat er zeer veel opleidingen zijn die kort van duur zijn. Tweederde van de specialiserende opleidingen telt maximaal 16 contacturen of (16 x 5 =) 80 studiebelastinguren. Slechts een van de tien specialiserende opleidingen telt 73 of meer uren contacttijd op jaarbasis. Zouden ook bachelor- en masteropleidingen in de tabel opgenomen zijn, dan zou het aantal ‘omvangrijke’ opleidingen vanzelfsprekend beduidend hoger liggen.

Bij de uitvoering van de Quick Scan werd duidelijk dat het bepalen van de contacttijd binnen een opleiding in het algemeen nauwelijks tot geen problemen opleverde.

Tabel 4.2 – Contacttijd deelnemende leraar – docent opleiding bij specialiserende opleidingen op jaarbasis; totaal en naar onderwijssector

In aantal uren op jaarbasis	Contacttijd deelnemer – docent				
	Totaal (%)	PO	VO	BVE	HBO
1 – 8	40	38,8	33,0	18,3	21,5
9 – 16	63	64,3	55,1	38,5	44,4
17 – 24	74	73,4	70,4	57,3	61,5
25 – 32	80	78,6	78,3	66,7	68,1
33 – 40	83	81,5	83,8	75,1	74,8
41 – 48	87	85,8	87,2	79,3	78,5
49 – 56	88	86,8	88,1	80,3	80,0
57 – 64	89	87,7	88,7	81,7	82,2
57 – 72	90	88,5	89,9	82,6	83,0
73 – 80	91	89,3	90,7	85,0	84,4
81 – 120	95	94,3	96,2	94,4	94,1
121 – 160	97	96,8	98,3	97,7	97,0
161 – 200	98	98,2	99,1	99,1	98,5
201 – 380	100	100	100	100	100
Aantal opleidingen	978	774	345	213	135

Beschouwing – nominale studieduur als criterium bij opscholende en verbredende opleidingen

Bij het opstellen van de Regeling is een mogelijkheid de duur van de periode waarin een subsidie voor een master- of bacheloropleiding wordt toegekend te koppelen aan de nominale duur van een dergelijke opleiding. Het zou bijvoorbeeld kunnen gaan om de nominale duur plus een extra studiejaar. Veel leraren zullen, omdat ze al in het onderwijs werkzaam zijn, gebruik maken van de deeltijd of de duale variant van een opleiding om een hogere of een extra graad te behalen.

Uit onderstaand overzicht (zie kader 4.1) blijkt dat het behalen van een hogere (in casu: master) graad zowel in het HBO als het WO binnen drie jaar haalbaar lijkt. Echter het behalen van een tweede bachelor ligt moeilijker. In het WO kan dat niet, en in het HBO slechts in beperkte mate binnen een periode van drie jaar.

Kader 4.1 – Deeltijd HBO en WO opleidingen bachelor – master : nominale studieduur

HBO bachelor	3 – 4 jaar
HBO master	2 – 3 jaar
WO bachelor	6 jaar (algemene regel: 1,5 maal de duur van de voltijd opleiding van 4 jaar)
WO master	1,5 – 2 jaar
Feitelijke duur is sterk afhankelijk van instroomkwalificatie, werkervaring en vrijstellingen	

Aanbevelingen

3: Voor de verschillende typen opleidingen (opscholing, verbreding, specialisatie) dienen verschillende normen voor begrip 'substantieel qua studieduur' gehanteerd te worden.

4: Voor specialiserende opleidingen dient een evenwicht getroffen te worden tussen de inhoud en de duur van de opleiding. Inhoudelijk verdient het de voorkeur dat zeker een deel van de opleidingen aansluit bij beleidsprioriteiten voor de betreffende onderwijssector.

5: Neem in de Regeling op dat voor een HBO bachelor een maximale nominale periode van 4 jaar geldt. Dit om ook deze opleidingen onder de Regeling te laten vallen. Op basis van de ervaringen (bijvoorbeeld aantal aanvragen voor een dergelijke opleiding) kan bezien worden of deze uitzondering nodig / nuttig is.

4.3.2 Omschrijving van een 'opleiding van voldoende kwaliteit'

Beschouwing

In de Quick Scan is het begrip 'kwaliteit' van de opleiding in eerste instantie gekoppeld aan het uitgereikt krijgen van een *erkend diploma* na de succesvolle afronding van een opleiding. In de eerste fase van de uitvoering van de Quick Scan (zie paragraaf 3.1) werd duidelijk dat (a) twee van de drie opleidingen geen informatie over een eventueel uit te reiken diploma of certificaat verstrekken en (b) dat slechts een zeer beperkt aantal opleidingen (iets minder 18%) aan het eind een diploma uitreikt. Echter in deze analyse bestond de onderzochte groep opleidingen voor 16% uit bachelor- en masteropleidingen. Bij de diploma's gaat het met name om deze opleidingen. Samengenomen betekent dit dat er bij specialiserende opleidingen nauwelijks tot niet sprake is van het uitreiken van diploma's. Wel worden er soms een certificaat (10% van de specialiserende opleidingen) of een bewijs van deelname (4%) uitgereikt. Het al dan niet uitreiken van een diploma lijkt een lastig toepasbaar criterium voor het begrip 'kwaliteit' te zijn. Zeker niet wanneer er sprake dient te zijn van 'erkende' diploma's. Deze voorwaarde lijkt alleen bij opscholende en verbredende opleidingen van toepassing.

Als alternatief voor de diplomering van deelnemers aan specialiserende opleidingen kan de *accreditatie van de aanbieder* fungeren. Hierbij verschuift het kwaliteitsoordeel van afzonderlijke opleidingen naar de organisatie die de opleidingen aanbiedt. Een dergelijke aanpak lijkt, zeker op termijn, goed uitvoerbaar. Tabel 4.3 laat zien dat op dit moment al 7 van de 10 aanbieders waarvan de namen bekend zijn of bij de NVAO en/of bij CEDEO geaccrediteerd zijn. Van de 58 aanbieders waarvan opleidingen in de lijst zijn opgenomen zijn 3 van de 4 instellingen al geaccrediteerd.

Tabel 4.3 – Vorm van accreditatie van scholingsaanbieders

Accreditatie	Aanbieder	
	Overall (%)	Aanbieders met opleidingen in lijst (%)
NVAO	40	31
NVAO (indirect)	12	14
CEDEO	6	8
NVAO / CEDEO	10	19
Anders	1	2
Niet / onbekend	31	26
	100%	100%
Totaal	105 aanbieders	58 aanbieders

Op basis van het voorafgaande vormen de aspecten die in tabel 4.4. zijn opgenomen een minimum set van criteria op basis waarvan bepaald kan worden of een opleiding al dan niet subsidiabel is.

Tabel 4.4 – een minimum set aan criteria voor subsidiabele opleidingen

<i>critierium</i>	<i>maat</i>
Een substantiële opleiding	Aantal contacturen tussen opleider en deelnemer
Een opscholende, verbredende of specialiserende opleiding	Het type opleiding (verwijzend naar doel / inhoud van de opleiding) in combinatie met kwalificatie waarover de aanvrager beschikt
Een kwalitatief goede opleiding	Op termijn: het geaccrediteerd zijn van de opleidende organisatie

Aanbevelingen

6: Hanteer, op termijn het geaccrediteerd zijn van de scholingsaanbieder als maat voor de 'kwaliteit' van het aanbod aan opleidingen.

7: Geef in de Regeling aan op welke termijn een accreditatie door welke organisatie(s) een voorwaarde vormt voor de subsidiëring van opleidingen van een aanbieder.

4.4 Taak 3: naar een actuele en overzichtelijke lijst van opleidingen

4.4.1 Het actueel houden van de lijst van specialiserende opleidingen

Met het accrediteren van opleidingsaanbieders wordt het ook een stuk eenvoudiger om de lijst van specialiserende opleidingen actueel te houden. In de huidige opzet dient in principe minimaal eenmaal per jaar nagegaan te worden of de opleidingen in de lijst nog aangeboden worden en dienen opleidingen van nieuwe aanbieders erin opgenomen te worden.

Bij een overgang van 'erkende' opleidingen naar 'erkende' aanbieders dient alleen de lijst van aanbieders gecontroleerd en, zo nodig, aangevuld te worden. Een dergelijke aanpak maakt de uitvoering van de regeling een stuk eenvoudiger. Opleidingen van een geaccrediteerde opleider zijn – wanneer aan andere voorwaarden qua bijvoorbeeld type opleiding of duur voldaan – vervolgens subsidiabel.

4.4.2 Ook aandacht voor de vraagkant op de scholingsmarkt

De Regeling heeft een sterk aanbodgeoriënteerde insteek. De Quick Scan richt zich op het bestaande aanbod. Daarbij wordt verondersteld dat het huidige aanbod aansluit bij de behoefte of vraag van de leerkrachten. Van belang lijkt het om - op termijn - ook te voorzien in een meer vraaggeoriënteerde ingang en/of de opname van nieuw aanbod. Een onderzoek onder de doelgroep leraren naar de mate waarin het huidige aanbod aansluit op hun vraag vormt kan in deze informatieleemte voorzien. Via een dergelijk onderzoek kan ook nagegaan worden of er in het aanbod voldoende aandacht besteed wordt aan aspecten van de kwaliteit van het primaire onderwijsproces.

4.5 Ten slotte

De Regeling studiekosten leraren biedt aan docenten in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, de volwasseneneducatie, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger beroepsonderwijs een uitdagende kans om hun onderwijscompetenties te versterken. Er zijn mogelijkheden voor opscholing, verbreding en specialisatie. Er kan gekozen worden voor vakinhoudelijke cursussen en meer scholing op het terrein van (vak) didactiek. In een recent rapport over de onderwijsarbeidsmarkt wordt in dit verband gepleit voor het: "*terugvinden van een juiste balans tussen vakinhoudelijke kennis en andersoortige kennis en vaardigheden ..*". (Hövels, e.a., 2008, 17)². Door het optimaal inrichten van de Regeling, met name voor wat betreft subsidietoekeningsvoorwaarden, kan de Regeling een waardevolle bijdrage leveren aan het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs. Het lijkt zinvol om via een monitoringproces na te gaan in welke mate uit het keuzepatroon van de leraren enerzijds een dergelijke balans naar voren komt en anderzijds of de gemaakte keuzen beleidsprioriteiten weerspiegelen.

² Dam, Els van, Annet Jager en Ben Hövels (2008). *De onderwijsarbeidsmarkt: analyseperspectieven voor het SBO*. Nijmegen: KBA

Bijlage A - Aanbieders van specialiserende opleidingen aan leraren

In de lijst zijn alleen de gevonden specialiserende opleidingen opgenomen. Organisaties die nu onder de kop 'geen opleidingen in de lijst' staan bieden bachelor- en masteropleidingen aan. Deze zijn – voor de redenen zie paragraaf 3.2 – niet met naam en toenaam in de lijst opleidingen opgenomen.

Universiteiten:

Met opleidingen in de lijst	Geen opleidingen in lijst
1 Open Universiteit	Erasmus Universiteit Rotterdam / ILS
2 Radboud Universiteit Nijmegen	Technische Universiteit Delft / TULO
3 Rijks Universiteit Groningen / Onderwijscentrum	Technische Universiteit Eindhoven / TULO
4 Universiteit Leiden / ICLON	Theologische Universiteit Kampen
5 Universiteit Twente	Universiteit Maastricht
6 Universiteit van Amsterdam / ILO	Universiteit van Tilburg
7 Universiteit van Utrecht / IVLOS	Universiteit voor Humanistiek
8 Universiteit Wageningen / ECS	
9 Vrije Universiteit Amsterdam/ Onderwijscentrum	

Afdelingen:

Met opleidingen in de lijst
1 Universiteit van Amsterdam / Amstel Instituut
2 Universiteit van Amsterdam / FNWI
3 Hogeschool Utrecht / Centrum Achimedes

Hogescholen:

Met opleidingen in de lijst	Geen opleidingen in lijst
1 Christelijke Hogeschool Ede	NHTV internationale hogeschool Breda
2 De Haagse Hogeschool	Academie van bouwkunst
3 Fontys Sporthogescholen	Academie voor Beeldende Vorming
4 Gereformeerde Hogeschool	Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
5 Hanzehogeschool Groningen	Artez Hogeschool voor de Kunsten
6 Hogeschool Domstad	Avans Hogescholen
7 Hogeschool Driestar Educatief	Binger Filmlab
8 Hogeschool Edith Stein / Onderwijscentrum Twente	Christelijke Hogeschool Dronten
9 Hogeschool Groningen	Codarts, Hogeschool voor de Kunsten
10 Hogeschool Helicon	Conservatorium van Amsterdam
11 Hogeschool Ipabo Amsterdam, Alkmaar, Almere	DasArts
12 Hogeschool Leeuwarden	Theaterschool
13 Hogeschool Leiden	Design Academy Eindhoven
14 Hogeschool Rotterdam/ Transfergroep	Evangelische Hogeschool
15 Hogeschool Utrecht / Centrum voor Orthopedagogiek	Evangelische Hogeschool
16 Hogeschool Zeeland	Fontys Hogescholen/ Tilburg
17 INHolland	Gerrit Rietveld Academie
18 Katholieke Pabo Zwolle	HAS Den Bosch
19 Marnix academie	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
20 Saxion Hogescholen	Hogeschool De Kempel
21 STOAS Hogescholen	Hogeschool Drenthe
22 Windesheim	Hogeschool Utrecht
23	Hogeschool van Amsterdam
24	Hogeschool van Beeldende Kunsten Muziek en Dans
25	Hogeschool Van Hall Larenstein
26	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
27	Hogeschool Zuyd
28	Hotelschool Den Haag
29	Iselinge Hogeschool
30	Nederlandse Film en Televisie Academie
31	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
32	Reinwardt Academie
33	Stenden Hogeschool
34	Twentse School of Education
35	Vrije Hogeschool

Pedagogische centra:

Met opleidingen in de lijst

- 1 Christelijk Pedagogisch Studiecentrum (CPS)
- 2 Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS)
- 3 KPC groep

Overige aanbieders:

Met opleidingen in de lijst

Geen opleidingen in lijst

1	Algemene Onderwijsbond	CITO groep
2	Centrum voor innovatie en opleidingen	Kennisnet
3	Centrum voor Nascholing Amsterdam	STOAS Learning
4	CNO / BCO onderwijsadvies	
5	CNV Onderwijs academie	
6	Educatief Centrum Noord en Oost te Groningen	
7	Expertisecentrum Nederlands	
8	Giralis academie	
9	Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen	
10	Interstudie NDO	
11	K&P, Primair Onderwijs	
12	Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding	
13	Magistrum	
14	Marant	
15	Oudersacademie	
16	SON	
17	Stichting kansrijke taal	
18	Technika	
19	Vereniging van samenwerkende centra en musea in wetenschap en techniek	
20	Vereniging van Vrije Scholen	
21	Windesheim i.s.m. Marnix academie, CHN, INholland	

QuickScan Opleidingenaanbod en Kwalificatie – van kenmerken naar criteria
Interim notitie

KBA Nijmegen
K. Meijer – T. Petrusa
2 april 2008

0. Doel en opzet van deze notitie

Hoofddoel van het Fase 1 onderzoek van de Quick Scan ‘Opleidingenaanbod en kwalificatie’ is het komen tot een voorlopige lijst van opleidingen die – in het kader van opscholing, verbreding of specialisatie van leerkrachten binnen po, vo, bve en hbo – subsidiabel zijn.

De eerste twee stappen bij het bereiken van dit doel zijn:

- 1) het inventariseren van het scholingsaanbod per onderwijssector;
- 2) het omschrijven van de kenmerken van opleidingen binnen dit aanbod en vervolgens het bepalen welke daarvan als criteria kunnen dienen bij het bepalen van het al dan niet subsidiabel zijn van deze opleidingen.

In deze interim notitie komen beide stappen aan de orde. Begonnen wordt, in paragraaf 1, met het maken van een schatting van de omvang van het huidige scholingsaanbod aan docenten. In paragraaf 2 worden kenmerken van opleidingen besproken en aangegeven welke daarvan als criterium zouden kunnen dienen. Afgesloten wordt met aanbevelingen en meer algemene discussiepunten.

1. Opleidingsaanbod

1.1 Organisaties

Het internet en contacten met scholen zijn de voornaamste bronnen bij het opsporen van de namen van scholingsaanbieders. Op 1 april 2008 waren de namen van 114 organisaties in de aanbiederslijst opgenomen. Van 28 van hen waren de catalogi binnen. Bij de andere organisaties is informatie opgevraagd. Tegelijk wordt op internet naar het aanbod van deze en andere organisaties gekeken.

In de voorlopige aanbiederslijst is een onderverdeling gemaakt in: Universiteiten – Hogescholen - Landelijke centra – overige aanbieders. Zo (relatief) eenvoudig het is om na te gaan of alle WO en HBO instellingen in de lijst staan, zo lastig is het om vast te stellen dat alle overige aanbieders er in staan. Er is geen lijst van aanbieders aanwezig.

De al gedane suggestie om, na de publicatie van de limitatieve lijst van subsidiabele opleidingen, de lijst open te stellen voor aanvulling met opleidingen die aan de criteria voldoen, biedt een uitweg uit deze problematiek.

Uit de aanbiederslijst is een steekproef getrokken van 14 organisaties. Elk van deze organisaties biedt gemiddeld 50 opleidingen aan gericht op docenten. Dit betekent dat, bij een bestand van 114 aanbieders, er een geschat scholingsaanbod is van ongeveer 5.700 opleidingen.

1.2 Kwaliteitsborging

Het is van wezenlijk belang dat de subsidiabele opleidingen kwalitatief goed zijn. Naast het kijken naar de kwaliteit van afzonderlijke opleidingen is het ook mogelijk te bezien in hoeverre een opleider door daartoe bevoegde instanties geaccrediteerd is. Deze erkenning wordt dan als een 'maat op afstand' voor de kwaliteit van het totale scholingsaanbod cursussen gebruikt.

Zoals tabel 1.1 laat zien geldt voor 13 van de 14 onderzochte aanbieders dat zij door minimaal één instantie erkend zijn.

Tabel 1.1 – aanbieders naar verkregen accreditatie

Erkend door	Aantal aanbieders
CEDEO + NVAO	5
CEDEO	2
NVAO	5
Bezig met NVAO	1
Geen erkenningen	1
	14

2. Kenmerken van, criteria en normen bij opleidingen

Uit het aanbod van de 14 scholingsaanbieders zijn, steekproefsgewijs, 312 opleidingen gecoörd. Het gemiddelde aantal beschreven opleidingen per aanbieder is 21. Het aantal varieert tussen 4 en 47.

Van elke opleiding is beschreven: naam opleiding, type opleiding, onderwijssector, doelgroep, team of individueel, duur in uren, nominale duur, doorlooptijd, wijze van certificering en kosten. Hieronder wordt elk kenmerk besproken, waarbij ook het mogelijke gebruik er van als criterium aangeven wordt.

2.1 Type opleiding: welk soort competenties worden verworven?

Tabel 2.1 – overzicht typen opleidingen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 vakopleiding	50	16,0	16,0	16,0
	2,00 vakdidactiek	72	23,1	23,1	39,1
	3,00 algemene didactiek / werkvormen	77	24,7	24,7	63,8
	4,00 zorg / specialisme	42	13,5	13,5	77,2
	5,00 coaching leerkrachten	25	8,0	8,0	85,3
	6,00 management / coördinatie	46	14,7	14,7	100,0
	Total	312	100,0	100,0	

Vakopleiding = opleiding om een eerste- of tweedegraads bevoegdheid als leerkracht te behalen. Deze optie is opgenomen om 'opscholing' en 'verbreding' te kunnen bepalen. Bij opscholing gaat het om het behalen van een master door een leerkracht met een tweedegraads bevoegdheid. Bij verbreding gaat het om het behalen van een tweede bevoegdheid.

Vakdidactiek = het verwerven van competenties / nieuwe vakkennis behorende bij een specifiek(e) vak / discipline. Bijv: voor Nederlands, muziek, wiskunde, lichamelijke opvoeding.

Algemene didactiek / werkvormen = opleiding die gevolgd wordt om – niet vak- of disciplinegebonden - didactische vaardigheden te verwerven. Bijv: competentiegericht lesgeven, ICT competenties.

Zorg / specialismen = opleidingen waardoor een leerkracht met bepaalde doelgroepen / uitdagingen leert omgaan. Bijv: dyslectie, faalangst, hoogbegaafden, voortijdige uitvallers.

Coaching leerkrachten: opleiding waarbij leerkrachten elkaar leren begeleiden

Management/ coördinatie = opleiding om leidinggevende / coördinerende taken te kunnen uitvoeren.

Toelichting

Beschrijven van de opleidingen op basis van de aangegeven definities blijkt goed mogelijk. Alle typen opleidingen komen in redelijk gelijke mate voor, behalve de coachingsopleidingen.

Criterium

Type opleiding is als zodanig geen criterium voor het subsidiabel zijn. In principe kunnen alle opleidingen daarvoor in aanmerking komen. In de regeling is wel aangegeven dat het volgen van een vakopleiding niet is toegestaan voor het behalen van een *eerste* – volledige – bevoegdheid.

Of (wederzijdse) coachings-, management- en coördinatieopleidingen (samen goed voor iets meer dan 20% van het aanbod) subsidiabel zijn is een kwestie van nadere besluitvorming.

2.2 Opleidingssector: voor welke onderwijssector(en) is de opleiding bedoeld?

Tabel 2.2 – de opleidingen naar onderwijssector

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 po	102	32,7	32,7	32,7
	2,00 vo	77	24,7	24,7	57,4
	3,00 mbo	17	5,4	5,4	62,8
	4,00 hbo	12	3,8	3,8	66,7
	5,00 po + vo	13	4,2	4,2	70,8
	6,00 po + vo + mbo	26	8,3	8,3	79,2
	7,00 vo + mbo	8	2,6	2,6	81,7
	9,00 algemeen – alle sectoren	18	5,8	5,8	87,5
	10,00 mbo + hbo	39	12,5	12,5	100,0
	Total	312	100,0	100,0	

Toelichting

Voor alle sectoren is er aanbod aan opleidingen. Twee van de drie opleidingen zijn gericht op een specifieke onderwijssector. Het aanbod voor po en vo is verreweg het grootst. Ongeveer 30% van de opleidingen richt zich op meerdere sectoren

2.3 Doelgroep: voor welke doelgroep(en) zijn de opleidingen bedoeld?

Tabel 2.3 – de opleidingen naar doelgroep

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 leerkracht po	36	11,5	12,3	12,3
	2,00 vakleerkracht po	2	,6	,7	13,0
	3,00 vakleerkracht overig	119	38,1	40,6	53,6
	4,00 interne begeleiders	8	2,6	2,7	56,3
	5,00 remedial teacher	2	,6	,7	57,0
	6,00 combi leerkracht en begeleiding	39	12,5	13,3	70,3
	7,00 combi begeleiding en management	8	2,6	2,7	73,0
	8,00 combi leerkracht en management	18	5,8	6,1	79,2
	9,00 management	26	8,3	8,9	88,1
	10,00 combi leerkracht, begeleiding en management	34	10,9	11,6	99,7
	Total	293	93,9	100,0	
Missing	System	19	6,1		
Total		312	100,0		

Vakleerkracht overig = leerkrachten in vo, bve en hbo

Toelichting

Zoals te verwachten was is het grootste deel van de opleidingen gericht op leerkrachten in het po en vakleerkrachten in de overige sectoren. Een kleine 10% van de opleidingen heeft het schoolmanagement als doelgroep. Opleidingen voor vakleerkrachten po, interne begeleiders en remedial teachers als doelgroepen vormen een kleine minderheid.

2.4 Team / individueel: is de opleiding bedoeld voor een team of voor individuele deelname?

Tabel 2.4 – de opleidingen: teamgericht of individueel?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 ja, gericht op team	34	10,9	13,9	13,9
	2,00 nee, bedoeld voor individu	187	59,9	76,3	90,2
	3,00 onbekend	24	7,7	9,8	100,0
	Total	245	78,5	100,0	
Missing	System	67	21,5		
Total		312	100,0		

Toelichting

Een beperkt aantal (naar schatting 14% van de) opleidingen is bedoeld om tegelijkertijd door meer dan één leerkracht vanuit een team gevolgd te worden.

Criterion

De regeling is bedoeld voor het breder inzetbaar ('competenter') maken van individuele leerkrachten. Het aantal teamgerichte opleidingen is beperkt. Het wordt aanbevolen in de regeling op te nemen dat uitsluitend individuele opleidingen subsidiabel zijn.

2.5 Certificering: welk bewijs ontvangt een deelnemer na (succesvolle) deelname?

Tabel 2.5 – Type erkenning na afronding opleiding

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 certificaat A	18	5,8	6,4	6,4
	2,00 certificaat B	16	5,1	5,7	12,1
	3,00 diploma A	2	,6	,7	12,9
	4,00 diploma B	54	17,3	19,3	32,1
	5,00 bewijs deelname	11	3,5	3,9	36,1
	9,00 onbekend	179	57,4	63,9	100,0
	Total	280	89,7	100,0	
Missing	System	32	10,3		
Total		312	100,0		

Certificaat A = in de catalogus wordt in algemene zin aangegeven dat men een certificaat ontvangt.

Certificaat B = in de catalogus wordt bij elke opleiding aangegeven dat men een certificaat ontvangt.

Diploma A = in de catalogus wordt in algemene zin aangegeven dat men (waar van toepassing) een diploma ontvangt.

Diploma B = in de catalogus wordt bij elke (van toepassing zijnde) opleiding aangegeven dat men een diploma ontvangt.

Toelichting

Er is een duidelijke samenhang tussen de duur van de opleiding en het type 'erkenning' dat verkregen wordt. Bij korte opleidingen wordt – overigens nog maar in een beperkt aantal gevallen - aangegeven dat een certificaat behaald wordt. Gaat het om langer durende opleidingen –

vanaf 100 uur op jaarbasis – dan wordt bij elke opleiding aangegeven dat een diploma behaald kan worden.

Criterion

Vanuit de regeling bezien is het belangrijk dat er een diploma behaald wordt. Dit als blijkt dat men als docent breder inzetbaar is. Opvallend is dat bij tweederde van de beschreven opleidingen niet helder wat aan het eind van de opleiding verworven wordt. Dit geldt – vanzelfsprekend – niet voor de master-opleidingen.

Aanbevolen wordt in de regeling op te nemen dat een opleiding minimaal tot een certificaat dient te leiden. In het certificaat dient aangegeven te worden welke competenties verworven zijn en hoe e.e.a. is vastgesteld.

2.6 Duur van de opleiding

Op vier manieren is de duur resp. zwaarte van een opleiding in kaart gebracht. Dit is gedaan op basis van doorlooptijd, nominale duur, studiebelasting en duur van de contacttijd tussen deelnemer en opleider.

2.6.1 Doorlooptijd

Tabel 2.6 – Doorlooptijd van de opleidingen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 eendaagse	80	25,6	27,5	27,5
	2,00 meerdaagse (tot 3 maanden)	103	33,0	35,4	62,9
	3,00 3 tot en met 11 maanden	45	14,4	15,5	78,4
	4,00 een of meer jaren	63	20,2	21,6	100,0
	Total	291	93,3	100,0	
Missing	System	21	6,7		
Total		312	100,0		

Toelichting

Doorlooptijd is de periode die verloopt tussen het begin en het eind van de opleiding. Tweederde van de opleidingen is van korte duur. Binnen een periode van enkele maanden is tweederde van de opleidingen afgerond. Binnen een jaar geldt dit voor acht van de tien opleidingen. Bij de laatste 20% gaat het meerjarige opleidingen.

Criterion

Als criterium voor het al dan niet subsidiabel zijn is doorlooptijd te grof.

2.6.2 Nominale studieduur

Toelichting

De gegevens in de tabel ‘nominale studiestudieduur’ sluiten nauw aan bij de gegevens in tabel 2.6. Bij de ‘doorlooptijd’ bleek 20% van de opleidingen langer dan één jaar te duren; bij ‘nomina-

le studieduur' wordt duidelijk welke deel daarvan één, twee of meer jaar duurt. Het aanbod aan 3- en 4-jarige opleidingen is iets groter dan aan 1- en 2-jarige opleidingen.

Tabel 2.7 – nominale studieduur van de opleidingen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00 studiejaar	13	4,2	21,0	21,0
	2,00	11	3,5	17,7	38,7
	3,00	18	5,8	29,0	67,7
	4,00	20	6,4	32,3	100,0
	Total	62	19,9	100,0	
Missing	System	250	80,1		
Total		312	100,0		

1,00 = 1 studiejaar

Criterion

Als criterium voor het al dan niet subsidiabel zijn speelt de nominale studietijd op zich geen rol. Wel bij het bepalen van het aantal jaren dat een aanvrager subsidie kan ontvangen. Men kan aanvragers in het aanvraagformulier laten aangeven wat de nominale studieduur is van de meerjarige opleiding die men – in voltijd of deeltijd – wil gaan volgen.

2.6.3 Studielast

Tabel 2.7 – studielast van de opleidingen (in uren op jaarbasis)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3 -14 uur in totaal	6	1,9	10,0	10,0
	40 – 90 uur (gem. 1 tot 2 uur per week)	5	1,5	8,3	18,3
	280 – 600 uur (gem. 7 – 14 uur per week)	5	1,5	8,4	26,7
	840,00 – 1680 uur (gem. 20 - 40 uur per week)	25	8,0	41,7	68,3
	1720 – 4524 uur in totaal*	19	6,3	31,6	100,0
Total		60	19,2	100,0	
Missing	System	252	80,8		
Total		312	100,0		

3-14 uur = opleiding heeft een totale studielast van tussen de 3 en 14 uur

* in enkele gevallen is niet studielast op jaarbasis maar voor de gehele, meerjarige opleiding gescoord.

Toelichting

Studielast is het totaal aantal uren dat met een opleiding, of een deel daarvan, gemoeid is. Naast de 'zuivere' onderwijstijd (i.c. contacttijd tussen deelnemer en docent) wordt ook de tijd gemoeid met voorbereiding, verwerking, het lezen van literatuur, werkgroepen, etc. meegeteld. In de tabel is – op enkele uitzonderingen na - de studielast in uren op jaarbasis opgenomen.

De tabel laat duidelijk zien dat de studiebelasting een term is die vrijwel alleen bij langere, meerjarige opleidingen gehanteerd wordt. Overigens kon bij slechts 20% van de opleidingen het kenmerk 'nominale studieduur' gescoord worden.

criterium

Studiebelasting is een maat die bij kortere opleidingen nauwelijks tot niet gebruikt wordt. Bij deze opleidingen wordt dit kenmerk niet vermeld, bij voltijd en deeltijd master opleidingen juist wel. Echter bij deze opleidingen is dat niet nodig; zij zijn per definitie subsidiabel. Al met al lijkt studiebelasting geen eenvoudig toepasbaar criterium te zijn bij het bepalen of een opleiding al dan niet subsidiabel is.

2.6.4 Duur van de opleiding (in uren op jaarbasis)

Tabel 2.8 – Duur van de opleiding

Contacttijd deelnemer – docent (in dagen en uren op jaarbasis)				Studiebelasting (= 5x contacttijd)	
In aantal dagen	In aantal uren	Percent	Cumulative percent	In aantal dagen	In aantal uren
1	2 – 8	41,5	41,5	5	10 - 40
2	9 – 16	18,6	60,1	10	41 - 80
3	17 – 24	14,5	74,6	15	81 - 120
4	25 – 32	3,6	78,2	20	121 - 160
5	33 – 40	3,3	81,5	25	161 - 200
6	41 – 48	1,2	82,7	30	201 - 240
7	49 – 56	2,0	84,7	35	241 – 280
9	57 – 72	1,2	85,9	45	281 - 360
10	73 – 80	1,6	87,5	50	361 – 400
15	81 – 120	2,4	89,9	75	401 - 600
20	121 – 160	0,2	91,1	100	601 - 800
25	161 – 200	0,4	91,5	125	801 - 1000
60	201 – 480	1,6	93,1	300	1001 - 2400
100	481 – 800	6,9	100,0		
Aantal opleidingen		248			

Toelichting

De laatste maat voor de duur van een opleiding betreft het aantal uren dat deelnemer (leerkracht) en docent (opleidingsaanbieder) elkaar 'treft' in een onderwijsleersituatie. Op basis van de beschrijving van de opleiding is het totaal aantal uren contacttijd vastgesteld.

Nog maals wordt duidelijk dat het overgrote deel van het opleidingsaanbod, qua duur, beperkt van omvang is. Driekwart van de opleidingen duurt tot en met 24 uur. Bij negen van de tien opleidingen gaat het om maximaal 15 dagen op jaarbasis. De tabel laat duidelijk een tweedeling binnen het aanbod zien. Het gaat of om een relatief korte opleiding tot 25 dagen, of om een lange (vaak master) opleiding van rond de 100 dagen per jaar.

Bij dit aantal dagen moet er rekening mee worden gehouden dat het hier om contacttijd en niet om studiebelastingstijd gaat. Via een omrekeningsformule kan contacttijd omgezet worden in belastingstijd. Bij de Erasmusuniversiteit wordt er van uitgegaan elk contactuur 2,5 uur aan voorbereiding en verwerking kost. Bestuderen van 5 pagina's middelzware literatuur kost één uur. Bij het, in het kader van het Scholingsfonds, 'omzetten' van contacttijd in studiebelasting

zou met een factor 5 gewerkt kunnen worden. Een bijeenkomst van 3 uur kost dan de deelnemer in totaal 15 uur, afgerond: 2 dagen. Van-zelfsprekend kan er ook met een hogere of lagere factor gerekend worden. Een eventuele omrekening naar EC (European credits) is eveneens mogelijk. Een EC staat voor 28 uur studie-inspanning.

Criterion

In de outline van de subsidieregeling Scholingsfonds wordt – zeer voorlopig – aangegeven dat een sub-sidiabele opleiding minimaal 320 studiebelastinguren zou moeten omvatten. Dit aantal uren komt, gedeeld door de factor 5, overeen met 64 contacturen. Tabel 2.8 laat zien dat ongeveer 15% van de opleidingen voor docenten tussen de 57 of meer contacturen. Bij het stellen van de norm van 320 studiebelastinguren of 64 contacturen reduceert het aantal opleidingen dat voor subsidiëring in aan-merking komt significant. Overigens leidt een halvering van die norm tot nauwelijks tot een groter aanbod aan opleidingen. In slechts 20% van de gevallen gaat het om opleidingen die in totaal meer dan 33 contacturen kennen. Pas wanneer de norm op 16 of 20 uur contacttijd komt te liggen neemt het aantal subsidiabele opleidingen aanzienlijk toe.

2.7 Kosten van de opleiding

Tabel 2.9 – kosten van de opleidingen (zonder studiemateriaal en reiskosten)

Kosten in €	percent	Cumulative percent
1 – 100	6,9	6,9
101 – 200	9,8	16,1
201 – 300	17,4	33,5
301 – 400	8,0	41,5
401 – 500	5,7	47,2
501 – 1000	15,7	62,9
1001 – 1500	14,1	77,0
1501 – 2000	14,9	91,9
2001 - 6350	8,1	100.0

Toelichting

De goedkoopste opleiding kost € 59 en de duurste, met € 6350, ruim 100 maal zoveel. De gemiddelde prijs bedrag € 983. De helft van de opleiding kost € 595 of minder. De kostprijs die het vaakst voor-komt is € 1565, of te wel: het collegegeld.

Er is overigens een zeer hoge samenhang tussen de contacttijd binnen een opleiding en de kostprijs er van. De rangordecorrelatie tussen duur en kosten is 0.85. Op basis van het ene kenmerk is het andere vrijwel te voorspellen. De opleidingen die tot € 300 kosten hebben een gemiddelde contacttijd van ongeveer 8 uur. Cursussen met een dubbele contacttijd kosten ongeveer € 1000.

Criterion

Zowel gezien de grote samenhang tussen kosten en contacttijd en het meer inhoudelijke karakter van laatstgenoemd kenmerk is het aan te bevelen om kosten niet als criterium te benutten bij het bepalen van het al dan niet subsidiabel zijn van een opleiding. Het in de conceptregeling

genoemde maximale bedrag van € 7.500 voor les- en collegegeld past binnen de in de tabel genoemde bedragen.

3 Aanbevelingen en discussiepunten

3.1 Criteria

Bij het project 'Quick Scan Opleidingenaanbod en Kwalificatie' gaat het in eerste instantie om te komen tot een lijst van subsidiabele opleidingen. Op basis van een analyse van 312 opleidingen van 14 aanbieders kan over het bepalen van de te hanteren criteria bij het vaststellen of een opleiding als dan niet subsidiabel is het volgende opgemerkt worden:

Kwaliteit van de opleiding is een relevant kenmerk. Echter, met uitzondering van de reguliere tweede- en eerstegraads opleidingen, sluit vrijwel geen enkele andere opleiding af met een erkend diploma. Het gaat vrijwel altijd om een certificaat. In dit verband wordt dan ook aanbevolen om, net als in andere sectoren, niet de kwaliteit van afzonderlijke opleidingen als uitgangspunt voor de kwaliteits-bepaling te nemen maar de vraag of de aanbieder geaccrediteerd is door een organisatie als CEDEO of NVAO. Voor de eerste limitatieve lijst kan overwogen daarin alleen erkende aanbieders op te nemen. Voor zover nodig kan dan in de tweede lijst eventueel ook met voorlopige erkenningen gewerkt worden.

Kosten van de opleiding is, inhoudelijk gezien, geen sterk criterium. Kwaliteit hangt niet automatisch samen met kostprijs. Kwaliteit is beter via de accreditatie te borgen. Overigens is vastgesteld dat de kosten van een opleiding nauw samenhangen met de duur ervan (zie hieronder). Aanbevolen wordt kostprijs niet als criterium voor het al of niet subsidiabel zijn te nemen.

Duur van de opleiding is een zinvol criterium. Doel van het fonds is immers om te komen tot een kwaliteitsverbetering in het onderwijs door het verhogen van de inzetbaarheid van leerkrachten. Een opleiding dient, in de termen van de concept subsidieregeling 'substantieel' te zijn wil deze impact kunnen hebben op de competenties van de leerkracht. De crux zit hem natuurlijk in het aangeven van wat 'substantieel' is. In de conceptregeling wordt voor 'substantieel' een minimumnorm van 320 studiebelastinguren (of, zoals in paragraaf 2.6.4 voorgesteld, 64 contacturen) voorgesteld. Het gevolg van het stellen van deze norm is dat, buiten de eerste- en tweedegraads opleidingen, slechts een zeer beperkt aantal opleidingen (ongeveer 8% van het aanbod) voor subsidiëring in aanmerking komt. Wordt de norm gehalveerd tot 160 uur dan komt ongeveer 13% van het aanbod in aanmerking.

Zowel vanuit inhoudelijke als vanuit beleidsoverwegingen is het van belang het Scholingsfonds voor leerkrachten een aantrekkelijke optie is om een aanvraag bij in te dienen. Wanneer de 'urenlat' in de perceptie van potentiële aanvragers, erg hoog zo niet te hoog ligt zal dit een negatief effect hebben op het imago van het fonds. Bij de verdere uitwerking van de regeling dient een evenwicht gevonden te worden tussen de met het fonds nagestreefde doelen (op-scholing, verbreding, specialisatie) en de gestelde aanvraagnormen.

Komt de nadruk binnen de regeling sterk(er) te liggen op de onderdelen 'op-scholing' en 'verbreding' (in de zin van het behalen van een tweede bevoegdheid) dan lijkt een basisnorm van 160 tot 200 studiebelastinguren een hanteerbare norm. Wil men echter ook aan de onderdelen

‘specialisatie’ en ‘verbreding’ (in de zin van het volgen van een kortere opleiding binnen een vakgebied) een serieuze plaats geven dan dient hiervoor binnen de regeling ruimte gecreëerd te worden. Een optie hiervoor is het mogelijk maken dat docenten, in het kader van specialisatie, gedurende hun loopbaan een aantal malen een aanvraag in kunnen dienen voor een opleiding die minimaal 20 – 24 contacturen telt. Via deze reeks opleidingen wordt men dan competent, i.c. breder inzetbaar. Daarnaast kan het recht op het eenmaal indienen van een aanvraag voor opscholing blijven bestaan.

De combinatie van een geaccrediteerde aanbieder met een opleiding met een redelijke duur lijkt een betrouwbare basis te bieden voor het opstellen van een lijst met subsidiabele opleidingen.

Opvallend is dat de regeling sterk *aanbodgericht* is. In overweging wordt gegeven om, in het kader van de lagere termijn uitvoering ervan, bij scholen en leerkrachten na te gaan of het aanbod wel aansluit bij de vragen die in het veld leven. De uitkomsten van een vraagonderzoek zullen leiden tot het ontwikkelen van een daarop aansluitend aanbod. Eventueel zouden aan dergelijke opleidingen specifieke eisen qua duur, diplomering of certificering gesteld kunnen worden.

3.2 Discussiepunten

Begripsomschrijving

De lijst van subsidiabele opleidingen is mede bedoeld om een onderscheid te kunnen maken tussen opleidingen gericht op opscholing, verbreding en specialisatie.

De definiëring van *opscholing* levert de minste problemen: het behalen van een (eerstegraads) master titel in de discipline, het vak, waarin men al over een (tweedegraads) bachelor titel beschikt.

Ook de omschrijving van *verbreding* levert geen al te grote problemen op. Het gaat om het behalen van een onderwijsbevoegdheid op een ander vakgebied dan waarin met al over een eerste- of twee-degrads bevoegdheid beschikt. Hieraan kan eventueel toegevoegd worden: het volgen van een vak-didactische cursus van voldoende omvang op een ander dan het ‘eigen’ vakgebied.

NB: bij ‘verbreding’ kan de voorwaarde gesteld worden dat alleen opleidingen in aanmerking komen in vakken waarvoor een tekort aan leerkrachten dreigt.

Specialisatie is lastiger te omschrijven, Niet om inhoudelijke redenen. Het in algemene zin indelen van opleidingen onder de kopjes ‘vakdidactiek’, ‘algemene didactiek / werkvormen’ en ‘zorg / specialismen’ is zonder al te veel problemen verlopen. Het punt is dat het afhankelijk is van de door een docent gevolgde vakopleiding welke opleidingen voor hem of haar persoonlijk tot de vakdidactische behoren. Met deze samenhang dient in de fase 2 en 3 van dit onderzoek terdege rekening gehouden te worden.

De opzet van de lijst

Bij het werken aan de voorlopige lijst van subsidiabele opleidingen kwam de vraag naar voren hoe zinvol en nodig het is om alle opleidingen die in aanmerking komen met naam en toenaam in de lijst op te nemen. Het gaat hierbij met name om de mogelijkheden voor opscholing en verbreding. Wil de lijst volledig zij dan dient het volledige aanbod aan – bij leerkrachten passen-

de – bachelor- en masteropleidingen van alle publieke en private aanbieders opgenomen te worden. Masteropleidingen voor de opscholing en bacheloropleidingen voor de verbreding.

De vraag is of het niet mogelijk is te kiezen voor een meer algemene ingang. De lijst kan opgebouwd worden uit een deel waarin *groepen subsidiabel opleidingen* genoemd worden

Bijvoorbeeld > Voor bezitters van een tweedegraads bevoegdheid zijn subsidiabel

- een opleiding die een eerstegraads bevoegdheid (master) geeft in het vak van de eerste bevoegdheid;
- opleidingen die een (tweede- of eerstegraads) bevoegdheid geven in een ander vak dan waarvoor men al een tweedegraads bevoegdheid heeft.
- etc

en een deel waarin *specifieke opleidingen* genoemd worden:

Bijvoorbeeld > voor bezitters van een eerste / tweedegraadsbevoegdheid (of gelijkwaardig diploma) staan de volgende specialisatie-opleidingen open: <lijst met opleidingen>.

Het volgen van een dergelijke opzet heeft ook als groot voordeel dat het aantal in de lijst op te nemen opleidingen – nu geschat op 5.700 - beperkt wordt. Ook het stellen van een minimum norm qua omvang – bijvoorbeeld minimaal 20 uur contacttijd – levert een significante reductie in het aantal op te nemen opleidingen op.

Lijst van specialiserende opleidingen

In de kolommen wordt achtereenvolgend aangeven:

- naam aanbieder	
- naam opleiding	
- type opleiding	> wat is het hoofddoel van de opleiding?
- sector	> bedoeld voor welk(e) onderwijsniveau(s)?
- doelgroep	> voor welke doelgroep(en) van leraren?
- certificering	> welke erkenning ontvangt de deelnemer?
- contacttijd	> wat is het aantal uren dat deelnemer en docent contact hebben?
- kosten opleiding	> wat zijn de kosten op jaarbasis (excl. studiemateriaal en reiskosten)?